

## CAPÍTOL 3

### LES CONFRARIES DE PESCADORS COM A AGENTS DEL DESENVOLUPAMENT LOCAL A TRAVÉS DELS GALP

Lluís Miret Pastor (UPV), Paloma Herrera Racionero (UPV),  
Rodrigo Martínez Novo i Yesmina Mascarell

#### RESUM

Dins de la Política Pesquera Comuna juga un paper destacat el Fons Europeu Marítim i de Pesca (FEMP), un dels cinc fons estructurals i d'inversió europeus, dissenyat específicament per a finançar les polítiques marítimes i pesqueres. En el període 2007-2014 s'han dut a terme nombrosos projectes de diversificació pesquera al llarg de tot Europa.

El nou FEMP dissenyat per al període 2014-20 per primera vegada obri la porta a la Comunitat Valenciana a què accedisca a aquests fons, el que implica necessàriament la creació de grups d'acció local Pesquera (GALP), així com l'aplicació d'estratègies de desenvolupament Local Participatiu (DLP). Davant d'aquesta nova perspectiva, analitzarem el paper que han jugat i poden jugar les Confraries de Pescadors com a agents del desenvolupament local, així com el retorn que pot suposar per a les comunitats pesqueres.

#### 1. INTRODUCCIÓ

El Fons Europeu Marítim i Pesquer (FEMP), que té un horitzó temporal des de 2014 fins a 2020 i que s'emmarca dins de la Política Pesquera Comuna (PPC), és una oportunitat no sols per a replantejar i reformar el nostre malmès sector pesquer, sinó també per a buscar alternatives en matèria d'ocupació i de riquesa a les zones pesqueres. La diversificació pesquera és una de les línies prioritàries a finançar i això suposa una oportunitat per als pescadors, les cofaries així com per a tot l'entorn econòmic i social que els envolta. Així, s'obre la porta perquè projec-

tes de diferent naturalesa puguem rebre fons europeus a través dels Grups d'Acció Local Pesquera (GALP) que seran els encarregats de gestionar i implementar una Estratègia de Desenvolupament Local Participativa (EDLP).

Si bé el FEMP és continuació d'un fons similar que va operar de 2007 a 2011 (el Fons Europeu de Pesca, FEP), l'anterior FEP va actuar exclusivament en determinades zones amb unes característiques demogràfiques i econòmiques determinades que exclòien la Comunitat Valenciana. En canvi, aquest nou fons (el FEMP) permet l'arribada de fons a la nostra comunitat, el que ha propiciat la recent creació de GALPs i la convocatòria de les primeres ajudes i accions en aquesta línia per part de la Conselleria d'Agricultura.

Aquest fet, junt a importants i recents canvis legislatius en matèries relacionades com la pesca turisme (Miret-Pastor et al, 2015), propicien que ens trobem en un moment clau i ple d'oportunitats per al món pesquer. L'objectiu d'aquest treball és elaborar un estudi descriptiu on s'aborde l'estat de la qüestió, els passos que s'han dut a terme fins al moment. Per a tindre clar en quina situació ens trobem actualment i cap a on poden anar totes aquestes accions en un futur pròxim.

## 2. EL FONS EUROPEU MARÍTIM I PESQUER

La Política Pesquera Comuna (PPC) és l'instrument de gestió de la pesca i l'aqüicultura de la Unió Europea. Les primeres polítiques pesqueres van establir-se als anys 70 si bé la Política Pesquera Comú va aparéixer com a tal al 1983. Aquesta Política pesquera va rebre moltes crítiques i ha sofert diverses reformes al llarg de les últimes dècades. La més recent va entrar en vigor l'1 de gener de 2014. Amb l'actual PPC es pretén garantir que la pesca i l'aqüicultura siguen sostenibles des del punt de vista mediambiental, econòmic i social, i oferisquen als ciutadans de la UE una font d'alimentació bona per a la salut. La seua finalitat és dinamitzar el sector pesquer i assegurar un nivell de vida just per a les comunitats pesqueres.

La reforma modifica la manera de gestionar la PPC i concedeix als països de la UE un major poder de control a escala nacional i regional. La PPC es basa en 4 àmbits d'activitat principals:

- Gestió de la pesca
- Política internacional

- Mercats i política comercial
- Finançament de la PPC

Dins d'aquest últim àmbit, i ja abans d'aquesta darrera reforma, va crear-se el Fons Europeu de Pesca (FEP) per al període 2007-2013, amb l'objectiu de garantir la conservació i explotació sostenible dels recursos marins. Una vegada finalitzat aquest període, i ja dins de la reforma actual, es va crear el Fons Europeu Marítim i Pesquer (FEMP) per al període 2014-2020 (UE, 2014). El FEMP és la principal ferramenta financera de la PPC i busca contribuir a la consecució de l'estratègia Europa 2020 en el marc dels Fons estructurals i d'inversió.

Dins del reglament del FEMP, a l'article 6 es recullen les sis prioritats que es marca:

Prioritat 1. Fomentar una pesca sostenible des del punt de vista mediambiental, eficient amb l'ús dels recursos, innovadora, competitiva i basada en el coneixement.

Prioritat 2. Fomentar una aquicultura sostenible des del punt de vista mediambiental, eficient amb l'ús dels recursos, innovadora, competitiva i basada en el coneixement.

Prioritat 3. Fomentar l'aplicació de la Política Pesquera Comuna.

Prioritat 4. Augmentar l'ocupació i la cohesió territorial.

Prioritat 5. Fomentar la comercialització i la transformació.

Prioritat 6. Fomentar l'aplicació de la Política Marítima Integrada.

Cadascuna d'aquestes prioritats, venen concretades amb uns objectius específics. Ja hem dit que cal situar el FEMP dins d'un marc estratègic molt més ampli i que es concreta en l'estratègia Europa 2020, la qual es concretava en 11 objectius temàtics, dels quals el FEMP se centra en quatre:

OT3. Millorar la competitivitat de les pimes del sector agrícola i del sector de la pesca i l'aquicultura

O.T.4. Afavorir la transició a una economia baixa encarboni en tots els sectors

O.T. 6. Conservar i protegir el medi ambient i promoure l'eficiència dels recursos

O.T.8 Promoure la sostenibilitat i la qualitat a l'ocupació i afavorir la mobilitat laboral.

En quant al seu funcionament, cal assenyalar que tal i com passa amb els altres fons estructurals i d'inversió europeus, el FEMP s'utilitza per a cofinançar projectes junt als estats membres (UE, 2013). Així, a cada país se li assigna un pressupost en funció de la mida del seu sector pesquer. A continuació, cada país ha d'elaborar un programa operatiu (P.O.) que haurà de ser aprovat per la Comissió Europea. El P.O. es compon d'uns eixos prioritaris amb mesures plurianuals, una vegada aprovat, les autoritats nacionals decidiran quins projectes reben finançament.

El Programa Operatiu espanyol té pressupostat 1161'6 milions d'euros per al període referit i els distribueix en funció dels objectius temàtics assenyalats. Així l'OT 3 (Millorar la competitivitat de les pimes del sector agrícola i del sector de la pesca i l'aqüicultura) té un pressupost de 590 milions d'euros (el 50'8% del total); l'OT4 (Afavorir la transició a una economia baixa encarboni) té 20'7 milions d'euros (1'8%), l'OT6 (Conservar i protegir el medi ambient i promoure l'eficiència dels recursos) 362'2 milions (31'2%) i l'OT8 (Promoure la sostenibilitat i la qualitat a l'ocupació i afavorir la mobilitat laboral) 128'8 milions (11'1%). Per últim cal assenyalar que la quantitat es completa amb 59'8 milions (5'1%) per assistència tècnica (MAPAMA, 2015).

De els quantitats anteriors, les Comunitats autònomes gestionaran 829'6 milions d'euros i l'Administració General de l'Estat 332 milions. Aquest import s'incrementarà amb 396'6 milions d'euros dels pressupostos de les CCAA i l'AGE, totalitzant una ajuda pública de 1558'2 milions d'euros.

L'estratègia del P.O. es basa en sis reptes inspirats en les sis prioritats del FEMP. També en funció d'aquestes es distribueixen els fons:

1. *Cap a una pesca extractiva més sostenible i competitiva* compta amb un pressupost de 352.491.261€, és a dir el 30'3% del total. Dins d'aquest punt hi ha dues línies molt importants «La competitivitat de la flota, els productes y els ports pesquers» i per altra banda «La protecció de la biodiversitat, dels ecosistemes marins i la reducció de l'impacte de la pesca en el medi marí»
2. *Potenciar un sector aquícol més sostenible i competitiu* té un finançament total de 205.905.842 € que anirà a dues línies «inversions productives en el sector» i al «desenvolupament de la tecnologia i la innovació»
3. *Assolir una major cohesió social que afavorisca la creació de treball* té un pressupost de 107.673.734 €.
4. *Incentivar una indústria que recolze els objectius de la Política Pesquera Comú* compta amb 274.409.699 € dels quals un 38'3% aniran a la indústria de la transformació.

5. *Reforçar la Política Pesquera Comú* comptarà amb 155.954.705 €, a repartir entre la «recopilació de dades del sector» i el «control i execució».
6. *El Recolzament a la aplicació de la Política Marítima Integrada* tindrà 5.334.672 €

La Secretaria General de Pesca del Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient, a través de la Direcció General de Ordenació Pesquera, va crear el Grup Tècnic de Treball de Diversificació Pesquera i Aquícola (DIVERPES), que va ser l'encarregat d'elaborar el Pla Estratègic Nacional DIVERPES 2013-2020. L'objectiu d'aquest Pla era establir les línies estratègiques en matèria de diversificació i emprendiment, que serviren per a generar en les comunitats pesqueres noves fonts de treball i ingressos, i al mateix temps impulsar la creació de serveis que ajuden a les zones dependents de la pesca a seguir sent viables.

El Pla DIVERPES va estar centrat en les següents quatre àrees d'actuació considerades els principals motors en matèria de diversificació pesquera i aquícola:

- Turisme
- Comercialització i transformació
- Medi ambient
- Social

### 3. CONSTITUCIÓ I FINANÇAMENT DELS GALP DE LA COMUNITAT VALENCIANA

Seguint el model d'altres Fons (el Fons Europeu de Desenvolupament Regional, el Fons Social Europeu, el Fons de Cohesió o el Fons Europeu Agrícola de Desenvolupament Rural), el Fons Europeu Marítim i de la Pesca, preveu el desenvolupament sostenible de les zones pesqueres i aquícoles seguint el plantejament respecte al desenvolupament local participatiu (DLP) i, a aquest efecte es preveu la formació de «grups d'acció local del sector pesquer» (GALP) que comptaran amb una representació significativa en la seua composició dels sectors de la pesca i/o l'aqüicultura i que seran els responsables de l'elaboració i posada en marxa de les estratègies de desenvolupament local participatiu (EDLP).

En aquesta línia es va signar un Conveni de col·laboració entre la Generalitat, a través de la Conselleria d'Agricultura, i els Grups d'Acció Local de Pesca per a l'aplicació de l'EDLP. En ells apareixen els GALP com a entitats col·laboradores

de la Conselleria en l'aplicació, gestió i control de les ajudes trameses per a les EDLP.

El pla financer assignat a la Comunitat Valenciana des del Fons Europeu Marítim i de la Pesca (FEMP) per a augmentar l'ocupació i la cohesió territorial compta amb 6.151.765 euros per al període 2014-2020. Per a la preparació d'estratègies i projectes es van constituir inicialment vuit GALP (la Safor, el Maestrat, Albufera, la Marina, Almar, La Plana, Badia de Santa Pola i de Guardamar), en l'orde de 14 de setembre de 2016 s'assignaven 30.000€ d'ajuda preparatòria per a l'elaboració de les EDLP. Posteriorment, els vuit GALP inicials s'han concentrat en quatre que són:

- El GALP de la Safor (inclou Gandia, El Palmar, Silla i Catarroja)
- El GALP de La Plana (Vinaròs, Peníscola, Benicarló, Castelló i Borriana)
- El GALP de la Marina (Dénia, Calp, Xàbia, Teulada, La Vila Joiosa, El Campeño i Benidorm)
- El GALP de la Badia de Santa Pola (Guardamar i Santa Pola).

Una vegada constituïts, a l'Ordre 20/2017, s'aprovaren les bases reguladores per a les ajudes a projectes desenvolupats dins de les estratègies de desenvolupament local participatiu aprovades als GALP a la Comunitat Valenciana (DOGV 8099, 04.08.2017). A la convocatòria s'especificava que podien ser beneficiaris les persones físiques o jurídiques, de caràcter públic o privat, que desenvoluparen projectes integrats en l'EDLP i que contribuïren a aconseguir un o més dels objectius previstos en l'àmbit territorial del GALP. Les línies i les ajudes van ser finalment:

- Programa 714.10, Ordenació i millora de la producció pesquera, capítol 4. Línia S8187000
- Denominació línia: Ajuda gastos de funcionament GALP
- La seua assignació per a l'any 2017 presenta un import global màxim: 200.640,00 €.

A cada una de les EDLP s'assigna per a l'anualitat 2017:

|                                  | <i>Assignació anualitat 2017</i> |
|----------------------------------|----------------------------------|
| EDLP de GALP La Safor            | 49.497,89 €                      |
| EDLP de GALP La Marina           | 46.668,86 €                      |
| EDLP de GALP La Plana            | 48.053,28 €                      |
| EDLP de GALP Bahía de Santa Pola | 56.419,97 €                      |

- Programa 714.10, Ordenació i millora de la producció pesquera, capítol 7. Línia S7747000.
- Denominació línia: Ajudes inversions GALP.
- 4.1.2 (art. 63) Aplicació d'estratègies de Desenvolupament local participatiu. (Projectes).
- Aquesta línia té una anualitat màxima per a 2017 de 802.560,00 €.

|                                  | <i>Assignació anualitat 2017</i> |
|----------------------------------|----------------------------------|
| EDLP de GALP La Safor            | 197.991,55 €                     |
| EDLP de GALP La Marina           | 186.675,46 €                     |
| EDLP de GALP La Plana            | 192.213,12 €                     |
| EDLP de GALP Bahía de Santa Pola | 225.679,87 €                     |

Les sol·licituds presentades a cada GALP havien de ser baremades i prioritzades segons els criteris de valoració que consten a cadascuna de les EDLP dins de la qual s'executaran els projectes.

Cal assenyalar també que es podien concedir ajudes a persones físiques o jurídiques que promogueren la realització de projectes «productius» o «no productius».

Les inversions «productives» són aquelles que el beneficiari normalment és una empresa o empresari autònom i que tinguen una finalitat econòmica lucrativa. En aquests casos l'ajuda al projecte podria arribar al 60% dels costos d'aquelles despeses subvencionables del projecte.

Per la seua banda, es consideren projectes d'inversió «no productius» aquells que el beneficiari normalment és una entitat sense ànim de lucre de caràcter públic

o privat i que no tinguen una finalitat econòmica lucrativa. En aquests casos l'ajuda al projecte podria arribar al 100% dels costos d'aquelles despeses subvencionables del projecte, sempre que foren d'interés col·lectiu amb beneficiaris col·lectius.

#### 4. CONCLUSIONS

Estem assistint als primers passos en la creació dels GALP i en les convocatòries de fons procedents del FEMP. D'aquesta manera s'obre una oportunitat per a la reconversió i diversificació pesquera, ja que se disposa d'una eina financera a la disposició de les Confraries de Pescadors, dels pescadors i de qualsevol emprenedor que desitge apostar per activitats relacionades amb el món de la pesca.

La nostra comunitat ha sofert una crisi econòmica molt forta, però potser la pesca tradicional valenciana encara haja sofert una crisi encara més dura, llarga i profunda, una crisi que va més enllà de la simple crisi econòmica i de rendibilitat i que té profundes connotacions socials i ambientals. La pura supervivència de les confraries i del sector està en joc davant la manca de perspectives econòmiques i de relleu generacional. Davant d'aquest panorama, el sector necessita replantejar la seua activitat. En aquesta línia, la creació dels GALP i l'accés als fons del FEMP suposen un pas positiu, encara que molts altres aspectes de la PPC inspiren al sector més temor que esperança.

Ara bé, no es poden repetir les errades que s'han donat en l'aplicació de les EDLP o en el repartiment dels Fons Europeus a altres sectors. De moment, les confraries estan organitzant de manera eficient la creació dels GALP i la seua gestió, per la seua banda, la Conselleria d'Agricultura ha encetat un procés que sens dubte serà farragós i on caldrà anar ajustant molts dels processos, terminis i requisits actuals. De moment les quantitats existents són insignificants i els terminis semblen molt ajustats, però són uns primers passos en un procés on la clau serà l'elecció, disseny i implementació d'uns projectes que esperem siguen útils a un sector necessitat de bones notícies.



## BIBLIOGRAFIA

- Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural (2017). Extracte de la Resolució de 4 d'agost de 2017, que convoca per a 2017 ajudes per a projectes dins de les estratègies de desenvolupament local participatiu aprovades als GALP en la Comunitat Valenciana. Disponible a [http://www.dogv.gva.es/datos/2017/08/11/pdf/2017\\_7418.pdf](http://www.dogv.gva.es/datos/2017/08/11/pdf/2017_7418.pdf)
- Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural (2016). RESOLUCIÓ de 14 de setembre de 2016, de la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural per la qual s'obri el període de sol·licitud de l'ajuda preparatòria per a l'elaboració de les estratègies de desenvolupament local participatiu (EDLP) i s'estableixen els criteris per a la seua assignació en el marc del Fons Europeu Marítim i de Pesca a la Comunitat Valenciana. [2016/7272]. Disponible a: <http://regp.tragsatec.es/Temp/NORMA193.pdf>
- MAPAMA (2015): Presentación FEMP. Disponible a: [http://www.mapama.gob.es/es/pesca/temas/fondos-europeos/presentacion-femp\\_prensa10122015\\_tcm7-406207.pdf](http://www.mapama.gob.es/es/pesca/temas/fondos-europeos/presentacion-femp_prensa10122015_tcm7-406207.pdf)
- Miret-Pastor, L; Muñoz-Zamora, C; Herrera-Racionero, P i Martínez-Novó, R. (2015): Análisis Regional del Turismo Pesquero en España. Revista de Análisis Turístico. Nº 20. Pp: 23-28.
- UE (2014). Reglamento (UE) nº 508/2014 del Parlamento Europeo y del Consejo de 15 de mayo de 2014.
- UE (2013). Reglamento (UE) nº 1303/2013 del Parlamento Europeo y del Consejo de 17 de diciembre de 2013.